

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Kerkstraat 14

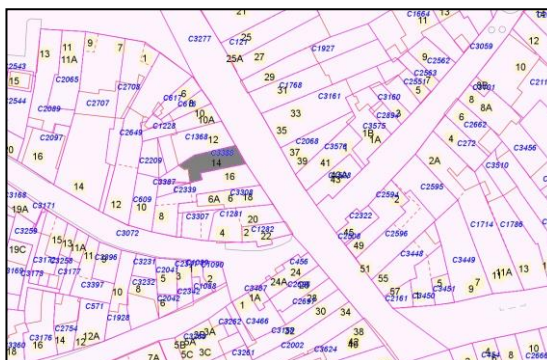
Monumentnummer : GM195

Straat : Kerkstraat
Huisnummer : 14
Toevoeging : ---
Postcode : 6981 CM

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 3388

Naam object : ---
Bouwjaar : 19^e eeuw, 1907
Bouwstijl : Classicisme
Architect : H.C. Bloemendaal (winkelpui)
Oorspronkelijke functie : woonhuis/winkel
Huidige functie : woonhuis/winkel

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 12-09-2016
Datum aanwijzing : 18-04-2017

Situering

Pand gelegen aan de Kerkstraat centraal in de historische binnenstad van Doesburg, in het deel tussen de Markt en de kruising met de Boekholtstraat/Kosterstraat. Het pand staat met de voorgevel langs de straat aan het trottoir.

Opbouw

Tweelaags pand op rechthoekige plattegrond onder een schilddak. Het pand is deels onderkelderd, heeft een begane grond, een verdieping en een zolder. Achter het pand een enkellaags uitbouw en een ommuurde tuin

Historie

De Kerkstraat maakt deel uit van de oudste stadsuitleg daterend uit de eerste helft van de dertiende eeuw. De straat functioneert vanouds als verbinding tussen de Koepoortstraat en Ooipoortstraat, feitelijk de hoofdas van de historische stad.

Beknopte bouwgeschiedenis

Kerkstraat 14 heeft een kern met bouwmuren die vermoedelijk stammen uit de zeventiende eeuw, mogelijk ouder. In de achttiende eeuw is het pand flink onder handen genomen en kreeg het de huidige, enkelvoudige verdiepings- en zolderbalklagen. In de loop van de negentiende eeuw is de voorgevel vernieuwd, hierbij kwamen de bovendorpels van de verdiepingsvensters boven de zoldervloer uit, die plaatselijk werd verhoogd. De vensters werden voorzien van zesruits schuifvensters met wisseldorpel, die in de jaren '20 van de twintigste eeuw werden verwijderd en er glas-in-lood in de bovenramen is geplaatst.

In 1907 is een nieuwe winkelpui aangebracht die nog steeds het gevelbeeld bepaalt. Bij herstelwerkzaamheden in de tweede helft van de twintigste eeuw is de kroonlijst gewijzigd in een plansiergoot op klossen.

In de periode van 2000 tot 2015 is aan de achterzijde een nieuwe werkplaats gebouwd, is het winkelinterieur vernieuwd en de indeling veranderd en is de gevel opnieuw gevoegd. Tevens zijn aan de achterzijde alle ramen vervangen.

Exterieur

De voorgevel is een met bakstenen gemetselde, drie vensterassen brede gevel met een gedecoreerde winkelpui met de entree in het midden. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door een hoofdgestel en een dakschild met daarin opgenomen een fraaie dakkapel.

De winkelpui is uitgevoerd in geometrische Jugendstilvormen heeft een inspringende entree die wordt geflankeerd door grote winkelruiten boven gepleisterde borstweringen. De entree is voorzien van een fraaie winkel deur met vier kleine panelen in het onderste vak. De kalven boven en onder de panelen zijn versiert met een geometrisch motief. In de borstweringen van de pui zijn kelderlichten opgenomen die zijn voorzien van vlakke platen. De winkelruitkozijnen zijn geometrisch versierd en hebben een gebogen kalf met elk zes kleine ruiten naast elkaar als bovenlicht. De bovenruiten hebben gefacetteerde randen. Links en rechts van de pui zijn pilasters op basementen opgenomen. De pilasters worden bekroond met geometrisch vormgegeven beëindigingen. De pui wordt aan de bovenzijde afgesloten met een houten hoofdgestel tussen de pilasters, hol getimmerd en op regelmatige afstand van blokken voorzien. De vensters op de verdieping hebben zwaar gedimensioneerde houten kozijnen met houten onderdorpels en bevatten enkelruits schuiframen met wisseldorpel. In de bovenramen is in het verleden blank glas-in-lood geplaatst met een rand van groen glas en een centraal, geometrisch ruitmotief van groen glas. De vensters worden ontlast met anderhalf steens strekse bogen. Het metselwerk in kruisverband is recent van een nieuwe knipvoeg voorzien. Het in hout getimmerde hoofdgestel bestaat uit een architraaf, een vlak fries en een lage plansiergoot op klossen. In de jaren vijftig van de twintigste eeuw was de kroonlijst nog met een forse geprofileerde bakgoot uitgevoerd en de klossen

architectonisch weggewerkt. Het voorste dakvlak is belegd met handgevormde, grijs gesmoorde oude holle dakpannen, waarin een modern dakraam is geplaatst.

De achtergevel is op de begane grond links (vanuit de tuin gezien) voorzien van een recente, vlakgedekte uitbouw van één bouwlaag, die hier verder niet wordt beschreven. Rechts eveneens een vlakgedekte uitbouw, die gedeeltelijk achter het buurpand Kerkstraat 16 staat. Deze uitbouw is gepleisterd en voorzien van een klein toiletraam met gesmeed diefijzer. Rechts is recent in een oude vensteropening een tuindeur met zijruit geplaatst. De uitbouw is aan de bovenzijde afgewerkt met een houten boeiboot met zinken kraal.

De achtergevel van het hoofdhuis is op de verdieping gepleisterd en heeft drie oude vensterkozijnen waarbij, vanaf de achterzijde gezien het rechter kozijn recent naar beneden is verlengd ten behoeve van een moderne buitendeur. De andere vensters hebben moderne houten draairamen. Ter hoogte van de bovendorpels zijn in de middelste twee muurdammen gesmede staafankers aanwezig. De gevel wordt afgesloten met een houten bakgoot op klossen. Het dakschild boven de goot is belegd met handgevormde, rood gebakken oude holle dakpannen met een scherpe wel. De dakpannen zijn vermoedelijk in de tweede helft van de achttiende eeuw vervaardigd en gelegd. In het dakvlak is een gietijzeren dakraam met roedenkruis aanwezig. De hoekkepers zijn met rode keperpannen afgewerkt. Aan de rechterzijde is tussen het pand en het buurpand Kerkstraat 16 een drupstrook aanwezig.

Interieur

Kelder

Het pand is rechts achter onderkelderd met een gemetseld tongewelf haaks op de straat. De geheel gepleisterde kelder is toegankelijk vanuit de gang via een opgeklampte deur die leidt naar een gemetselde, bakstenen trap. De kelder heeft een bakstenen vloer. In de kelder staan twee gepleisterde, gemetselde poeren om de gangmuur te ondersteunen. In de achtergevel is een kelderlicht aanwezig dat door het maken van een uitbreiding aan de bovenzijde is dichtgestraat.

Begane grond

De begane grond bestaat uit een L-vormige winkelruimte met links een gang met trapopgang. Aan de achterzijde van het pand is een enkellaags werkplaats gebouwd, toegankelijk via een rondgetoogde doorgang in de achtergevel.

Het smallere, achterste deel van de winkel heeft een hoger vloerniveau als gevolg van een er onder gelegen kelder. Ter plaatse van het hoogteverschil is een kleine muurdam aanwezig, het restant van een oudere tussenwand tussen een voorruimte en achterkamer. De winkel is vrijwel geheel met moderne materialen afgewerkt. De doorgang naar de werkplaats kan worden afgesloten met oude schuifdeuren met rondgebogen roedenverdeling in het bovenvak. De onderste vakken zijn van panelen voorzien. De deuren hebben oorspronkelijk gefunctioneerd in de scheidingswand tussen voor- en achterkamer.

De gang naast de achterkamer is belegd met geëngobeerde tegels voorzien van geometrisch motief. De wanden zijn afgewerkt met een lambrisering van historisch plaatmateriaal met profiellijsten. Paneeldeuren voorzien van plaatwerk met architraaflijsten om de kozijnen geven toegang tot de verschillende ruimten. Aan de voorzijde van de gang markeert een geprofileerde toog met imposten de overgang naar het achterste deel. Links achter, aan het eind van de gang, is een historische,

enkellaags uitbouw aanwezig die deels achter het linker buurpand Kerkstraat 16 staat. Vanuit dit vertrek is een ommuurde tuin toegankelijk.

Eerste verdieping

Een trap met kwart voert naar de overloop. De trap heeft hier een traphek met houten, gedraaide balusters. De handlijst langs de muur eindigt met een houten geprofileerde trappaal. Alle vertrekken zijn toegankelijk middels paneeldeuren met architraaflijsten. Aan de voorzijde een vertrek over de breedte van het pand. De enkelvoudige balklaag met duivejager op de hoeken geheel in het zicht. Drie schuifvenster met wisseldorpel geven daglicht, gekleurd glas-in-lood in de bovenramen, sporen van een houten roedenkruis. Opmerkelijk is dat de eerste balk (strijkbalk) van de balklaag bij de vensters omhoog is gebracht. Dit wijst erop dat de gevel in een later stadium is vernieuwd en de balklaag hoort bij een oudere fase.

Centraal rechts een badkamer met de balklaag in het zicht, evenals op de overloop. De overloop krijgt daglicht middels een houten lichtkoker met gietijzeren klapraam. Aan de achterzijde twee kamers, rechts geheel met zachtboard afgewerkt, links is de ruimte als keuken in gebruik. De enkelvoudige balklaag is hier volledig in het zicht en geeft toegang tot het dakterras op de enkellaags uitbouw achter het pand.

Zolder

Toegankelijk via een houten trap met onderkwart. De trap komt op zolder aan op een overloop. Deze ruimte heeft een gietijzeren dakraam met roedenkruis dat met een houten lichtkoker als daklicht voor de overloop van de eerste verdieping fungeert. De indeling bestaat verder uit een geheel afgewerkte kamer aan de voorzijde met moderne tuimelramen. Ruimte aan de achterzijde is de kap volledig in het zicht, vuren sporenkap met haanhouten en gordingen van gedeeltelijk geschild vuren rondhout voor de sporen met ronde nokgording en een enkele ronde gording aan elke zijde. Een gemetselde en gepleisterde wand scheidt de ruimte van de overloop. In de ruimte is aan de achterzijde een derde kamer getimmerd met een houten wand van hergebruikte houten delen. De schuine wanden in die ruimte zijn gedeeltelijk afgewerkt met stuc op riet. Een gietijzeren klapraam met roedenkruis zorgt voor daglichttoetreding.

Bouwdossiers

08-01-1907 maken van een nieuwe winkelpui
19-09-2003 uitbreiden van een atelier

Literatuur

Haans, F.A.C., H.J. van Capelleveen, *Beschrijving Kerkstraat 14 Doesburg*, 5-5-1990 (adviesnr. 41)
Haans, Frank, *Monumentengids Doesburg*, Utrecht 2008, 172, 176

Waardering

Het pand Kerkstraat 14 dateert overwegend uit de negentiende eeuw en heeft gelet op de aanwezige kelder en de drupstrook aan de zijde van Kerkstraat 16 zeer waarschijnlijk een oudere kern. Het pand is op onderdelen goed bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de gaafheid van de architectuur in combinatie met de ligging in de straatwand en enkele onderdelen van het historische casco van het huis, zoals de bouwmuren, de balklagen en de kelder. Ook de grotendeels behouden gebleven verkeersstructuur en afwerking op de eerste verdieping is van belang.

Pand van algemeen belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

Het huis is architectuurhistorisch van belang als goed bewaard gebleven voorbeeld van een woon-winkelpand in sober baksteenklassicisme met een Jugendstil-winkelpui uit 1907.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijdrage aan de straatwand en directe omgeving en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden in de directe omgeving, alsmede de aanwezigheid van een voor Doesburg kenmerkende drupstrook aan de zijde met Kerkstraat 16.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als goed bewaard gebleven voorbeeld van een oud woon-winkelpand in de historische binnenstad van Doesburg met een lange, historische verkavelingscontinuïteit.